

В. Г. ЗАВЕРУХА

<https://orcid.org/0000-0002-0796-932X>

Міжрегіональна Академія управління персоналом, м. Київ

ПОНЯТТЯ “ЗАКОНОТВОРЧІСТЬ” ЯК СКЛАДОВА ЧАСТИНА ТЕОРЕТИЧНОГО ПІДҐРУНТЯ НОРМОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Наукові праці МАУП. Серія Юридичні науки, 2018, вип. 56(2), с. 100–103

<https://doi.org/10.32689-2522-4603-2018-02-100-103>

Розглянуто наукові підходи до визначення поняття “законотворчість”. Схарактеризовано визначення поняття “законотворчість”. Досліджено місце законотворчості у нормотворчій діяльності.

Норми права створюються, змінюються та припиняються у результаті нормотворчої діяльності. Серед видів нормотворчої діяльності особливе місце належить законотворчості, тому що закони, які створюються, змінюються в результаті законотворчості, мають вищу юридичну силу. Отже, чітке визначення поняття “законотворчість” має велике значення.

Проблемі приділяли увагу багато дослідників, зокрема, В. Е. Теліпка, В. М. Кириченко, О. М. Куракін, С. П. Коталейчук, Ю. А. Ведерніков, В. С. Грекул та ін. Проте серед науковців бракує єдності поглядів на визначення поняття “законотворчість”, оскільки це явище складне й багатоаспектне.

Отже, метою статті є дослідження поняття “законотворчість” та визначення місця законотворчості у нормотворчій діяльності.

Оскільки в результаті нормотворчості створюються, змінюються та припиняються норми права, то нормотворчість є дуже складним і відповідальним завданням. Одним із видів нормотворчості є законотворчість. Поняття нормотворчість та законотворчість співвідносяться як загальне та часткове, оскільки в процесі нормотворчості створюються будь-які правові норми, а в процесі законотворчості — тільки закони.

В. Е. Теліпка вважає, що законотворчість — це діяльність, пов’язана з підготовкою і прийняттям законодавчих актів [8, 360]. Схожу думку висловлюють Ю. А. Ведерніков та В. С. Грекул, які вказують, що законотворчість здійснюється законодавчим органом держави та полягає у підготовці та прийнятті законодавчих актів [2, 107]. Також С. П. Коталейчук зазначає, що законотворчість здійснюється вищим представницьким органом [5, 156].

В. С. Голубовська стверджує, що в роботах теоретиків права можна виділити два підходи в тлумаченні поняття “законотворчість”. Перший підхід його розуміє як синонім процесу законодавчого. Другий — визначає законотворчість як “сукупність послідовних етапів створення та прийняття законів, що розпочинаються за межами парламенту, і включає законодавчий процес як окрему парламентську стадію, що відбувається згідно з регламентними та іншими процедурними правилами” [3, 29-30]. Перший підхід визначає законотворчість через вузьке розуміння (законотворчість ототожнюється із законодавчим процесом); другий підхід визначає законотворчість через широке розуміння (законодавчий процес є лише складовою законотворчості). В. С. Голубовська зазначає, що законотворчість включає в себе, крім законодавчого процесу, ще і “дії, які передують офіційній реєстрації законопроекту в парламенті — це обговорення законопроектів громадськістю, оцінка ефективності законів” [3, 30]. Твердження, згідно з яким законотворчість не можна обмежувати лише законодавчим процесом, підтримують й інші науковці. Наприклад, І. В. Руденко доводить, що деякі автори розглядають законодавчий процес як частину процесу законотворчості, включаючи в останній, разом із законодавчим процесом, дії і відносини, що передують законодавчому процесу (виявлення потреби в ухваленні закону, наукову, експертну і організаційну підготовку і т. ін.). На їхню думку, законотворчість не вичерпується власне створенням закону, а може включати оцінку його ефективності і можливість подальшого коригування. О. Богачова визначає законотворчість як “цілеспрямовану поступову діяльність, яка складається із взаємозумовлених і взаємопов’язаних стадій (етапів), і спрямована на врегулювання суспільних відносин шляхом пізнання та оцінки правових потреб суспільства і держави, створення системи законодавства” [7, 180–181]. Дане визначення законотворчості теж не обмежується законодавчим процесом, оскільки воно відносить до законотворчості, зокрема, створення системи законодавства, а в законодавчому процесі такий елемент відсутній, оскільки законодавчий процес стосується прийняття лише окремих законів, а не створення системи законодавства загалом.

Варто зауважити, що законотворчість не можна зводити тільки до створення нових законів. Адже законотворчість є видом нормотворчості. Оскільки нормотворчість здійснюється щодо створення, зміни, зупинення та скасування правових норм, то законотворчість здійснюється щодо створення, зміни, зупинення та скасування законів.

Якщо проаналізувати визначення законотворчості, то можна дійти висновку, що законотворчість у широкому розумінні становить законодавчу діяльність, а визначення законотворчості у вузькому розумінні — це законодавчий процес. Тобто законотворчість у широкому розумінні — законодавча діяльність, а законотворчість у вузькому розумінні — законодавчий процес.

Н. В. Лебедь вказує на те, що законотворчість також є функцією держави [6, 110]. Із цього твердження випливає, що законотворчість є функцією держави, яка полягає у прийнятті, зміні та скасуванні законів.

Нині законотворчість посідає важливе місце з-поміж інших видів нормотворчості. Існують правовідносини, які можуть регулюватися виключно законами.

Наприклад, ст. 92 Конституції України вичерпно вказує ті відносини, що визначаються винятково законами України [1]. Законодавче регулювання суспільних відносин не обмежують цим переліком, оскільки в даному випадку перераховані відносини, які регулюються лише законами. Тобто законами можуть врегульовуватися й інші відносини.

На важливість законотворчості також вказують В. М. Кириченко та О. М. Куракін, які зазначають, що Верховна Рада України має виключне право щодо прийняття законів [4, 107]. Тобто особливістю законотворчості також є те, що закони, які приймаються, змінюються в результаті законотворчості, приймає виключно Верховна Рада України.

Висновки і пропозиції. Отже, поняття “законотворчість” можна розглядати як у широкому, так і вузькому розумінні. Законотворчість у широкому розумінні розглядається як законодавча діяльність, а визначення законотворчості у вузькому розумінні становить законодавчий процес.

Також законотворчість відіграє важливу роль у нормотворчій діяльності. Поняття “нормотворчість” та “законотворчість” співвідносяться як загальне і часткове, оскільки в процесі нормотворчості створюються будь-які правові норми, а в процесі законотворчості — тільки закони.

Література

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к / 96-ВР (зі змінами) // Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
2. *Ведерніков Ю. А., Грекул В. С.* Теорія держави та права: навч. посіб. 4-те вид., доп. і перероб. К.: Центр навч. л-ри, 2005. 224 с.
3. *Голубовська В. С.* Законотворча діяльність в умовах розвитку інформаційного суспільства // *Правова інформатика*. 2013. № 4 (40). С. 29–34.
4. *Кириченко В. М., Куракін О. М.* Теорія держави і права: модульний курс: навч. посіб. К.: Центр учбової л-ри, 2010. 264 с.
5. *Коталейчук С. П.* Теорія держави та права: навч. посіб. для підготовки до державних іспитів [для студ. вищ. навч. закладів]. К.: КНТ, 2009. 320 с.
6. *Лебедь Н. В.* Стан законотворчої діяльності в сучасній Україні // *Інвестиції: практика та досвід*. 2011. № 15. С. 108–111.
7. *Руденко І. В.* Поняття, зміст і сутність законотворчості // *Вісн. ОНУ ім. І. І. Мечникова. Правознавство*. 2012. Т. 17. Вип. 1/2 (16/17). С. 176–185.
8. *Телітко В. Е.* Загальна теорія держави і права: навч. посіб. К.: Центр учбової л-ри, 2009. 576 с.

Zaveruhha V. G. Concept “Legislation” As A Composite Part Of Theoretical Subject Of Normative Activity.

The article deals with scientific approaches to the definition of “lawmaking”. The description of the definition of “lawmaking” is carried out. The place of lawmaking in norm-setting activity is explored.

The scientific approaches to the definition of “lawmaking” are considered. The description of the definition of “lawmaking” is carried out. The place of lawmaking in normative activity is investigated.

The rules of law are created, changed and terminated as a result of normative activity. Among the types of normative activities, a special place belongs to lawmaking, because the laws that are created, change as a result of lawmaking, have higher legal force. Consequently, a clear definition of the concept of “lawmaking” is important.

The problem was given by many researchers, in particular, V. E. Tepliko, V. M. Kirichenko, O. M. Kurakin, S. P. Kotalychuk, Yu. A. Vedernikov, V. S. Grekul et al. However, among scholars there is a lack of unity of views on the definition of “lawmaking”, since this phenomenon is complex and multifaceted.

Thus, the purpose of the article is to study the concept of “lawmaking” and determine the place of lawmaking in normative activities.

Conclusions and suggestions. Consequently, the concept of “lawmaking” can be considered both in the broad, and in the narrow sense. Lawmaking in the broad sense is considered as legislative activity, and definition of lawmaking in the narrow sense is a legislative process.

Also, lawmaking plays a very important role in law-making activities. The notion of “rulemaking” and “lawmaking” are correlated as general and partial, since in the process of rulemaking there are any legal norms, and in the process of lawmaking, only laws.

<https://doi.org/10.32689-2522-4603-2018-02-100-103>

Надійшла 16 жовтня 2018 р.